

Een nieuwe bron voor het interieur van de voormalige Catharinakerk van Maaseik

2 A.M.P.P. (Guus) Janssen

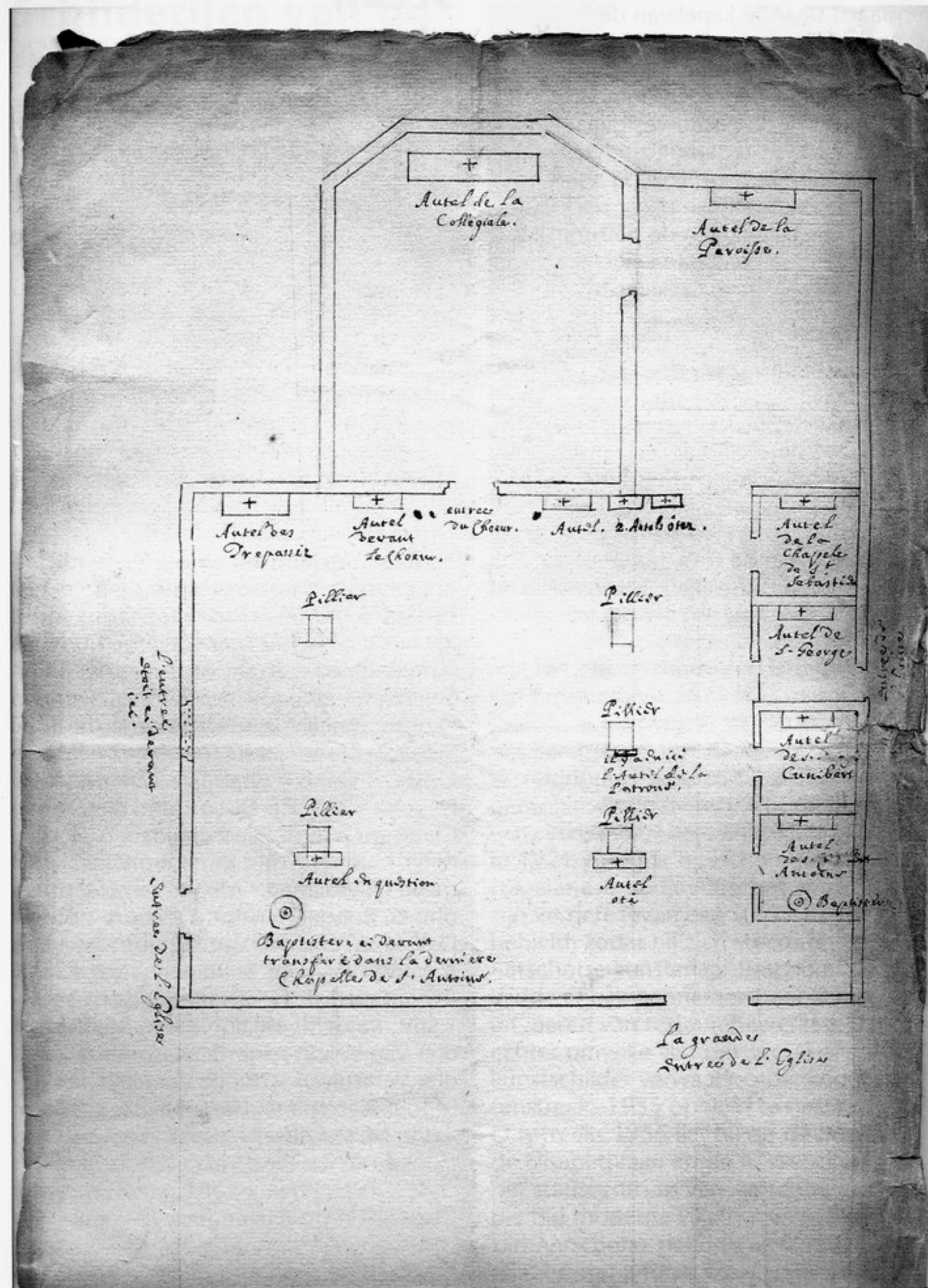
In 1998 verzochtte Martin Boonen nog in zijn bijdrage aan het boekwerk 'Een huis voor de Heer', dat over het interieur van de voormalige Catharinakerk van Maaseik en in het bijzonder over de altaren zo weinig bekend was. Door een onverwachte vondst in het Bisschoppelijk Archief van Luik is er nu meer informatie beschikbaar. Bij het doornemen van nog niet geïnventariseerde, oude dossiers stotten we in januari 2007 op een schets, waaruit veel af te leiden is over het kerkinterieur, maar ook over het gebouw zelf. Een uitvoerige, wetenschappelijke bespreking van deze vondst zal verschijnen in het tijdschrift 'Limburg, het Oude Land van Loon', maar de Maaseikenaars zelf krijgen de primeur in hun 'Maaseikenaar'.

De schets werd gemaakt naar aanleiding van een conflict tussen de kapitteldeken Walter Dallemagne en de lekenbroederschap van Sint Eligius in juni van het jaar 1716. De deken moest zich bij de Luikse vicaris-generaal verdedigen tegen aantijgingen van de zijde van de broederschap en liet ter ondersteuning

van zijn betoog de bewuste schets maken. Aanleiding van het conflict was het feit dat de kapitteldeken opdracht had gegeven twee altaren uit de kerk te verwijderen. Door de wijziging van een zijportaal van de kerk waren deze altaren als het ware in de voorhal komen te liggen, waar de celebrerende priester in de winter te lijden hadden van bittere koude en door windvlagen zelfs de hostie van het altaar dreigde te waaien. Aan het Eligiusaltaar, dat opgeruimd werd, was geen beneficium verbonden, maar werden wel de 'devoties' van de broederschap uitgevoerd. Voor deze laatste activiteiten had de deken één van de negen overige altaren aan het gezelschap aangeboden, maar dit was blijkbaar niet voldoende. De Eligiusbroeders vielen de werklieden aan, die in opdracht van de kapitteldeken de twee altaren aan het verwijderen waren. Daarna zocht de broederschap bij de vicaris-generaal in Luik verhaal te halen. Deze verbod - op advies van de kapitteldeken - de broederschap de kwestie bij een wereldlijke rechtbank aanhangig te maken, op straffe van excommunicatie en opheffing van het gezelschap.

Uit de schets valt af te leiden, dat de kapittelkerk oorspronkelijk een driebeukig schip gehad moet hebben met een door een doxaal of jubé afgesloten priesterkoor voor de kanunniken. Deze kerk had twee zij-ingangen. Nadien heeft men blijkbaar de zuidelijke zijbeuk vergroot door er vier kapellen aan te bouwen en in het verlengde van deze uitgebreide zijbeuk een apart priesterkoor voor het parochiealtaar aangelegd. Bij die gelegenheid is ongetwijfeld ook aan de westzijde een nieuwe grote ingang gemaakt in de as van de vergrote zijbeuk.

Kort vóór 1716 besloot men de noordelijke zij-ingang naar het westen te verplaatsen. Ten gevolge hiervan werd de doopvont, die zich in de

Schets van de Maaseiker kapittel- en parochiekerk anno 1716 (c) Bisschoppelijk Archief Luik en A.M.P.P. Janssen, Sittard.

noordwesthoek van de kerk bevond verplaatst naar de kapel van de H. Antonius in het zuidwesten. De schets laat zien, dat het dak van het kerkschip werd gedragen door vijf pilaren. Tegen de noordwestpilaar stond het Eligiusaltaar, tegen de zuidwestpilaar een niet meer in gebruik zijnd altaar. Verder stond tegen een pilaar midden in het schip het altaar van de patrones Sint Catharina. In de vergrote zuidelijke zijbeuk waren van west naar oost kapellen van Sint-Antonius (met doopvont), Sint-Cunibert, Sint-Joris en Sint-Sebastiaan. Tegen de koorafscheiding (jubé) stond een altaar voor de overledenen en daarnaast nog vier andere altaren, waarvan er twee niet meer in gebruik waren. Tenslotte waren er nog het collegiale altaar op het kanunnikenkoor en het parochie-altaar op het koor van de tot parochiekerk omgebouwde zuidelijke zijbeuk.

Interieur van oude Maaseiker Catharinakerk in Luik teruggevonden

ABVL
7/2/08

Maaseik

Heemkundige Guus Janssen heeft als bij toeval een schets teruggevonden in het Bisschoppelijk Archief van Luik dat het interieur weergeeft van de oude Catharinakerk van Maaseik in 1716.

Guus Janssen: "Bij het doornemen van nog niet geïnventariseerde, oude dossiers stootte ik vorig jaar op een schets waaruit veel af te leiden is over het kerkinterieur, maar ook over het gebouw zelf. Toen Martin Boonen tien jaar geleden de geschiedenis van de kerk van Maaseik beschreef vertelde hij me dat er weinig bekend was over de altaren uit

de kerk. We hebben kunnen achterhalen dat de schets uit 1716 gemaakt is naar aanleiding van een conflict tussen de kapitteldeken en een lekenbroederschap. Ter ondersteuning van zijn betoog bij de Luikse vicaris-generaal liet de deken een schets van de kerk maken." Aanleiding van het conflict was het feit dat de kapitteldeken opdracht had gegeven twee altaren uit de kerk te verwijderen. Door de wijziging van een zijportaal van de kerk waren deze altaren in de voorhal komen te liggen, waarbij de celebrerende priester in de winter te lijden had van bittere koude en door windvlagen zelfs de hostie van het altaar dreigde te waaien.

Janssen: "Uit de schets valt af te leiden dat de kapittelkerk oorspronkelijk een driebeukig schip gehad moet hebben en dat er negen altaren waren. De kerk had twee zij-ingangen. Het dak van het kerkship werd gedragen door vijf pilaren."

Guus Janssen brengt het verhaal van zijn vondst in het driemaandelijks tijdschrift *De Maaseikenaar* en zal verder werken aan een uitvoerige wetenschappelijke bespreking.

Het tijdschrift *De Maaseikenaar* is verkrijgbaar bij Tony Van Wijck, Maas-trichtersteenweg 11, 3680 Maaseik.